

**R.P.Fr. Lvdovici Granatensis Ordinis S. Dominici SS.
Theologiæ Professoris Opera**

In tres tomos distributa

Opvscvla Spiritvalia Continens, in quibus peccatores à semita vitiorum &
perditionis, ad regiam virtutum, perfectionis, ac salutis æternæ viam,
perducuntur

Luis <de Granada>

Coloniae Agrippinae, 1626

Liber Primvs. Continens admonitiones ad spiritualem vitam vtilis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79597](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79597)

VEN. VIRI

THOMAE A KEMPIS CANONICI REGULARIS.

DE IMITATIONE CHRISTI
Libri quatuor plane diuini.

LIBER PRIMVS.

Continens admonitiones ad spirituales
vitam viles.

DE IMITATIONE CHRISTI ET CONTEMPTU
omnium vanitatum mundi.

CAPVT I.

Ioan. 8, 12.

*Qui sequitur me non ambulat
in tenebris, sed habebit lumen
vitae, dicit Dominus. Hec
sunt verba Christi, quibus
admonemur quatenus vitam
eius & mores imitemur, si
velimus veraciter illumi-
nari & ab omni cecitate
cordis liberari. Summum*

igitur studium nostrum sit, in vita Iesu Christi me-
ditari, Doctrina Christi, omnes doctrinas sanctorum
præcellit: & qui spiritum Christi haberet, abscondi-
tum ibi manna inueniret. Sed contingit, quod multi
ex frequenti auditu Euangelij paruum desiderium
sentiant, quia spiritum Christi non habent. Qui au-
tem vult plenè & sapienter Christi verba intelligere,
oportet, ut totam vitam suam illi illudeat conformare.
Quid prodest tibi alta de Trinitate disputare,
si careas humilitate, unde displiceas Trinitati? Vere
alta verba non faciunt sanctum & iustum, sed vir-
tuosa vita efficit Deo charum. Opto magis sentire
compunctionem, quam scire eius definitionem. Si
scires totam Bibliam exterius, & omnium Philoso-
phorum dicta, quid totum prodesset sine Charitate
Dei & gratia? *vanitas vanitatum, & omnia vanitas,*
præter amare Deum, & illi soli seruire. Ista summa
est sapientia, per contemptum mundi tendere ad
caelestia regna. Vanitas igitur est diuitias perituras
quætere, & in illis sperare. Vanitas quoque est ho-
nores ambire, & in altum se extollere. Vanitas est
carnis desideria sequi, & illud desiderare, unde post
modum grauiter oportet puniri. Vanitas est longā
vitam optare, & de bona vita parum curare. Vanitas
est præsentem vitam solum attendere, & quæ fu-
tura sunt non prouidere. Vanitas est diligere quod
cum omni celeritate transiit, & illuc non festinare, v-
bi sempiternum gaudium manet. Memento illius
frequenter prouerbij: quia non satiatur oculus visis,
nec auris impletur auditu. Stude ergo cor tuum ab
amore visibilium abstrahere, & ad inuisibilia te

transferre. Nam sequentes suam sensualitatem, ma-
culant conscientiam, & perdunt Dei gratiam.

DE HUMILI SENTIRE
sui ipsius.

CAP. II.

*Omnis homo naturaliter scire desiderat; sed sci-
entia sine timore Dei quid importat? Melior
est perfectio humilis rusticus, qui Deo seruit,
quàm superbus philosophus, qui se neglecto, cur-
sum cæli considerat. Qui bene se ipsum cognoscit,
ibi ipsi vilescit, nec laudibus delectatur humanis. Si
scirem omnia quæ in mundo sunt, & non essem in
charitate, quid me iuuaret coram Deo, qui me iudica-
turus est ex facto. Quiesce à nimio sciendi desiderio
quia magna ibi inuenitur distractio & deceptio.
Scientes libenter volunt videri, & sapientes dici.
Multa ergo sunt, quæ scire parum vel nihil animæ
pro sunt. Et valde insipiens est, qui alijs intendit, quā
ijs, quæ salutis suæ deseruiunt. Multa verba non sati-
ant animam, sed bona vita refrigerat mentem, &
pura conscientia, magnam præstat ad Deum confi-
dentiam. Quantò plus & melius scis, tanto grauius
inde iudicaberis, nisi sanctius vixeris. Noli ergo ex-
tollere de vlla arte vel scientia; sed potius time de da-
ta tibi notitia. Si tibi videtur quod multa scis, & sa-
tis bene intelligis, scito tamen quia sunt multa plu-
ra quæ nescis. Noli altum sapere, sed ignorantiam
tuam magis fatere. Quid vis te alicui præferre, quā
plures doctiores te inueniantur, & magis in lege pe-
riti? Si vis vtiliter aliquid scire & discere, ama-
re sciri, & pro nihilo reputari. Hæc est altissima & vti-
lissima lectio, sui ipsius vera cognitio & despectio.
De se ipso nihil tenere, & de alijs semper bene & al-
te sentire, magna sapientia est & perfectio. Si videris
aliquem aperte peccare, vel aliqua grauiā perpe-
trare, non debes te tamen meliorem altumare, quia
nescis, quādiu possis in bono stare. Omnes fragi-
les sumus, sed tu neminem fragiliorem te ipso te-
nebis.*

*Omnia va-
nitas, præter
amare Deum.*

Eccl. 1.

Ibidem.

DE

Psal. 93.

Eccl. 3.
Scientia qua
probanda &
qua impro-
banda.
Psal. 113.

Matth. 11 &
Luc. 10.

Bona confes-
sionis
preferenda.

Matth. 23.

Eccl. 2.

Tit. 1.

Rom. 1.

Matth. 18
& 23.
Philip. 3.

Felix quem veritas per se docet, non per figuras & voces transeuntes, sed sicuti se habet. Nostra opinio, & nolter sensus saepe nos fallit, & modicum videt. Quid prodest magna cautillatio de occultis & obscuris rebus, de quibus, nec arguemur in iudicio, quia ignorauimus: Quod adis insipientia, quod neglectis vtilibus, & necessarijs, vltro intendimus curiosis & damnosis. Oculos habentes non videmus. Et quid cui nobis de generibus & speciebus? Cui aeternum Verbum loquitur, a multis opinionibus expeditur; ex vno Verbo omnia, & vnum loquitur omnia, & hoc est principium quod & loquitur nobis. Nemo sine illo intelligit, aut recte iudicat. Cui omnia vnum sunt, & omnia ad vnum trahit, & omnia in vno videt, potest stabilis corde esse, & in Deo pacificus permanere. O veritas Deus, fac me vnum tecum in charitate perpetua. Tendet me saepe multa legere, & audire. In te est totum quod volo & desidero. Taceant omnes doctores, sileant vniuersae creaturae in conspectu tuo, tu mihi loquere solus. Quanto aliquis magis vnus sibi, & interius simpliciter fuerit, tanto plura & altiora sine labore intelligit, quia desuper lumen intelligentiae accipit. Purus simplex, & stabilis spiritus, in multis operibus non dissipatur, quia omnia ad Dei honorem operatur, & in te otiosus ab omni propria exquisicione esse nititur. Quis te magis impedit, & molestat, quam tua immortificata affectio cordis? Bonus & deuotus homo, opera sua prius intus disponit, quam foris agere debet. Nec illa trahunt eum ad desideria vitiose inclinationis, sed ipse inflectit ea ad arbitrium rectae rationis. Quis habet fortius certamen, quam qui nititur vincere se ipsum? Et hoc deberet esse negotium nostrum, vincere videlicet seipsum, & quotidie seipso fortiorem fieri, atque in melius aliquid proficere. Omnis perfectio in hac vita, quandam imperfectionem sibi habet annexam, & omnis speculatione nostra, quadam caligine non caret. Humilis cui cognitio, certior via est ad Deum, quam profunda scientiae inquisitio. Non est culpanda scientia, aut quilibet simplex rei notitia, quae bona est in se considerata, & a Deo ordinata: sed preferenda est semper bona conscientia, & virtuosa vita. Quia verò plures magis student scire, quam bene viuere, ideo saepe errant & bene nullum vel modicum fructum ferunt. O si tantam adhiberent diligentiam ad extirpanda vitia, & virtutes inferendas, sicuti ad mouendas quaestiones, non fierent tanta mala & scandala in populo, nec tanta dissolutio in cenobijs. Certe adueniente die iudicii, non quaeretur a nobis quid legimus, sed quid fecimus, nec quam bene diximus, sed quam religiosè viximus. Dic mihi ubi sunt modo omnes illi domini & magistri, quos bene nouisti dum adhuc viuerent, & in studijs florent. Iam eorum prebendas alij possident, & nescio vtrum de eis recogitant. In vita sua aliquid videbantur, & modo de illis tacetur. O quam cito transit gloria mundi: vti nam vita eorum, scientiae ipsorum concordasset, tunc bene studuissent & legissent. Quam multi pereunt per vanam scientiam in hoc seculo, qui parum curant de Dei seruitio? & quia magis eligunt magni esse, quam humiles, ideo euanescent in cogitationibus suis. Verè magnus est, qui magnam habet charitatē. Verè magnus est, qui in se parus est, & pro nihilo omne culmen honoris ducit. Verè prudens est, qui omnia terrena arbitrat ut stercorea, ut Christum lucrificat. Et verè benè doctus est, qui Dei voluntatem facit, & suam voluntatem relinquit.

CAP. IV.

Non est credendum omni verbo nec instin-
tui, sed cautè & longanimitè res est secundum Deum ponderanda. Proh dolor, saepe malum facilius, quam bonum de alio creditur & dicitur, ita infirmi sumus. Sed perfecti viri non facile credunt omni enarranti, quia sciunt infirmitatem humanam ad malum procliuem, & in verbis satis labilem. Magna sapientia est, non esse precipitem in agendis, nec pertinaciter in proprijs sensibus stare. Ad hanc etiam pertinet, non quibuslibet hominum verbis credere, nec audita vel credita mox ad aliorum aures effundere. Cum sapiente & conscientioso viro consilium habe, & quere potius à meliore instrui, quam tuas adiunctiones sequi. Bona vita facit hominem sapientem secundum Deum, & expertum in multis. Quanto quis in se humilior fuerit, & Deo subiectior, tanto in omnibus erit sapientior & pacatior.

1. Ioan. 4.

Non facile
credendum.

Gen. 8.
Iacob. 3.
Prou. 19.
Prou. 17 &
Eccl. 19.
Prou. 12.

Prou. 15 &
Eccl. 1.

DE LECTIOE SANCTARUM
scripturarum.

CAP. V.

Veritas est in Scripturis sanctis quaerenda, non eloquentia. Omnis scriptura sacra, eo spiritu debet legi, quo facta est. Quærere potius debemus vtilitatem in scripturis, quam subtilitatem sermonis. Ita libenter deuotos & simplices libros legere debemus, sicut altos & profundos. Non te offenda auctoritas scribentis, vtrum parum, an magnae literaturae fuerit, sed amor purae veritatis te trahat ad legendum. Non queras, quis hoc dixerit, sed quid dicatur attende. Homines transeunt, sed veritas Domini manet in aeternum. Sine personarum acceptione varijs modis loquitur nobis Deus. Curiositas nostra saepe nos impedit in lectione scripturarum, quum volumus intelligere & discutere, ubi simpliciter esset transeundum. Si vis profectum haurire, lege humiliter, simpliciter, & fideliter, nequaquam velis habere nomen scientiae. Interroga libenter, & audi tacens verba Sanctorum, nec displiceant tibi parabola seniorum: sine causa enim non proferuntur.

Sacra scriptura quomodo
legenda.
Rom. 15.
1. Cor. 2.

Psal. 116.
Luc. 21.
Rom. 2 &
10 & Col. 3.

Prou. 1 & 18.

DE INORDINATIS
affectibus.

CAP. VI.

Quandocunque homo aliquid inordinate appetit, statim in se inquietus fit. Superbus & avarus nunquam quiescunt. Pauper & Humilis spiritu in multitudine pacis conuertantur. Homo qui necdum perfecte in se mortuus est, cito tentatur, & vincitur in paruis & vilibus rebus. Infirmitas spiritu & quodammodo adhuc carnalis, & ad sensibilia inclinatus, difficulter se potest terrenis desiderijs ex toto abstrahere: & ideo saepe habet tristitiam quum se subtrahit, leuiter etiam indignatur, si quis ei resistit. Si autem assequutus fuerit quod concupiscit, statim ex reatu conscientiae grauatur, quia sequutus est passionem suam, quae nihil iuuat ad pacem, quam quaesuit. Resistendo igitur passionibus, inuenitur vera pax cordis, non autem seruando eis. Non est ergo pax in corde hominis carnalis, non in homine exterioribus dedito, sed in ferto spiritu.

Appetitio inordinata in
quietudinem
parat.

DE

DE VANA SPE ET ELATIONE fugienda.

CAP. VII.

Ierc. 17.

Sper in Deo
collocanda,
Et non super-
biendum.Exod. 3.
& 12.
Iob. 9.

VAnus est, qui spem suam ponit in hominibus, aut in creaturis. Non te pudeat alijs seruire amore Iesu Christi, & pauperem in hoc seculo videri. Non stes super te ipsum, sed in Deo spem tuam constitue. Fac quod in re est, & Deus aderit bonę voluntati tuę. Non confidas in tua scientia, vel cuiusquam altitia viuents, sed magis in Dei gratia, qui adiuvat humiles, & de se præsumentes humiliat. Ne glorieris in diuitijs si adfuerint, nec in amicis quia potentes sunt, sed in Deo, qui omnia præstat, & seipsum super omnia dare desiderat. Non te extollas de magnitudine vel pulchritudine corporis, quę modica infirmitate corrumpitur & defœdatur. Non placeas tibi ipsi de habilitate aut ingenio tuo, ne displiceas Deo, cuius totum est quicquid boni naturaliter habueris. Non te reputes alijs meliorem, ne fortē coram Deo deterior habearis, qui scit quid est in homine. Non superbias de operibus bonis, quia aliter sunt iudicia Dei quam hominum, cui sæpe displicet, quod hominibus placet. Si aliquid boni habueris, crede de alijs meliora, vt humilitatem conserues. Non nocet si omnibus te supponas, nocet autem plurimum, si vel vni te preponas. Iugis pax cū humili in corde, autem superbi, zelus & indignatio frequens.

DE CAVENDA NIMIA familiaritate.

CAP. VIII.

Eccles. 8.

Prou. 5.

Cum quibus
sociari in-
munda.Mulierum
& familiaritatem
cauenda.

NON omni homini reueles cor tuum, sed cum sapiente timente Deum age causam tuam. Cum iuuenibus & extraneis rarus esto. Cum diuitibus noli blandiri & coram magnatibus non libenter appareas. Cum humilibus & simplicibus, cum deuotis & morigeratis, sociare, & quę adificationis sunt pertracta. Non sis familiaris alicui mulieri, sed in cōmuni omnes bonas mulieres Deo commenda. Soli Deo, & angelis eius opta familiaris esse, & hominum notitiam deuota. Charitas habenda est ad omnes, sed familiaritas non expedit. Quandoque accidit, vt persona ignota ex bona fama luceat, cuius tamen præsentia oculos intuentium offuscat. Putamus aliquando alijs placere ex coniunctione nostra, & incipimus magis displicere ex morum improbitate in nobis considerata.

DE OBEDIENTIA ET SUBIECTIONE.

CAP. IX.

Consilium
accipere quā
uare securum.

Valde magnum est in obedientia stare, sub Prælato viuere, & sui iuris non esse. Multo tutius est stare in subiectione, quā in prælatura. Multi sunt sub obedientia, magis ex necessitate, quā ex charitate, & illi penam habent, & leuiter murmurant, nec libertatem mentis acquirunt, nisi ex toto corde propter Deum se subiciant. Curre huc vel illuc, non inuenies quietem, nisi in humili subiectione sub Prælati regimine. Imaginatio locorum & mutatio, multos fefellit. Verū est, quod vnusquisq; libenter agit pro sensu suo, & inclinatur ad eos magis, qui secum sentiunt. sed si Deus est intra nos necesse est, vt relinquamus etiam quandoque nostrum sentire, propter bonum pacis. Quis est ita sapiens, qui omnia plene scire potest? Ergo noli nimis in sensu tuo confidere, sed velis etiam libenter aliorum sensum audire. Si bonum est tuum sentire & hoc ipsum propter Deum dimittis, & aliud sequeris, magis exinde proficies. Audiui enim sæpe, securus esse au-

dire & accipere consilium, quā dare. Potest enim contingere, vt bonum sit vniuersumque sentire: sed nolle alijs acquiescere, quum id ratio, aut causa postulat, signum est superbię & pertinacię.

DE CAVENDA SUPERBIE verborum.

CAP. X.

CAueas tumultum hominum, quantum potes. Multum enim impedit tractatus secularium negotiorum, etiam si simplici intentione profectum. Cito enim inquinamur vanitate & captiuamur. Vellem me pluris tacuisse, & inter homines non fuisse. Sed quare tam libenter loquimur, & inuicem fabulamur, quum tamen rarō sine lesione conscientię ad silentium redimus? Ideo tam libenter loquimur, quia per mutuas locutiones ab inuicem consolari quærimus, & cor diuersis cogitationibus fatigatum optamus releuare. Et multum libenter de his quę multum diligimus vel cupimus, vel quę nobis contraria sentimus, libet loqui & cogitare. Sed pro dolor, sæpe inaniter & frustra. Nam hæc exterior consolatio, interioris & diuinę consolationis non modicum detrimentum est. Ideo vigilandum est & orandum, ne tempus otiosē transeat. Si loqui licet, expedit, quę edificatiua sunt, loquere. Malus vsus, & negligentia profectus nostri, multum facit ad custodiam oris nostri. Iuuat tamen non parum ad profectum spirituales, deuota spiritualis rerum collatio, maxime vbi pares animo & spiritu in Deo sibi sociantur.

DE PACE ACQVIRENDA, ET zelo proficiendi.

CAP. XI.

Multam possemus pacem habere, si non vellemus nos cum aliorum dictis & factis, quę ad nostram curam non spectant, occupare. Quomodo potest ille diu in pace manere, qui alienis curis se intermiscet, qui occasione forissecus querit, qui parum vel rarō se intrinsecus colligit; Beati simplices quoniam multam pacem habebunt. Quare quidam sanctorum tam perfecti & contemplatiui fuerunt? Quia omnino seiplos mortificare ab omnibus terrenis desiderijs studuerunt: & ideo totis medullis cordis Deo in hære, atque libere sibi vacare potuerunt. Nos quidem nimium occupamur proprijs passionibus, & de transitorijs nimis sollicitamur. Rarō etiam vnum vitium perfectē vincimus, & ad quotidianum profectum non accendimur, ideo frigidi & tepidi remanemus. Si essemus nobis ipsis perfectē mortui, & interius minime implicati, tunc possemus etiam diuina sapere, & de celesti contemplatione aliquid experiri. Totum & maximum impedimentum est, quia non sumus a passionibus & concupiscentijs liberi, nec perfectam Sanctorum viam conamur ingredi. Quando etiam modicum aduersitatis occurrit, nimis cito deiciimur, & ad humanas consolationes conuertimur. Si niteremur sicut viri fortes stare in prælio, profectō auxilium Domini videremus super nos de celo. Ipse enim certantes & de gratia sua sperantes paratus est adiuvare, qui nobis certandi occasiones procurat vt vincamus. Si tantum in istis exterioribus obseruantijs profectum religionis ponimus, citō finem habebit deuotio nostra. Sed ad radicem securim ponamus, vt purgati a passionibus, pacificam mentem possideamus. Si omni anno vnum vitium extirparemus, citō viri perfecti efficeremur. Sed modō e contrario, sæpe sentimus, vt meliores, vt puriores in initio conuersionis nos fuisse inueniamus, quam post multos annos professionis. Feruor & profectus nostri quo-

Iter quotidie deberet crescere, sed nunc pro magno videtur, si quis primi feruoris partem posset retinere. Si modicam violentiam faceremus in principio, tunc postea cuncta possemus facere cum leuitate & gaudio. Grane est allueta dimittere, sed grauius est contra propriam voluntatem ire. Sed si non vincis parua & leuia, quando superabis difficiliora? Resiste in principio inclinationi tuæ, & malam de se con-
suetudinem, ne forte paulatim ad maiorem te ducat difficultatem. O si aduerteres, quantam tibi pacem & alijs lætitiā faceres, te ipsum bene habendo, puto quod sollicitior esses ad spirituales profectum.

DE VTLITATE ADVERSITATIS.

CAP. XII.

Bonum est nobis, quod aliquando habemus a-
liquas grauitates, & contrarietates, quia sæpe
hominem ad cor reuocant, quatenus se in exi-
lio esse cognoscat, nec spem suam in aliqua re mun-
diponat. Bonum est quod patiamur quandoque
contradictores, & quod malè, & imperfectè de no-
bis sentiatur etiam si benè agimus & intendimus. I-
sta sæpe iuuant ad humilitatem & à vana gloria
nos defendunt. Tunc enim melius interiore testè
Deum querimus, quando foris vili pendimur ab
hominibus, & non benè nobis creditur. Ideò debe-
ret se homo in Deo totaliter firmare, vt non esset ei
necesse multas consolationes querere. Quando
homo bonæ voluntatis tribulatur, vel tentatur, aut
malis cogitationibus affligitur, tunc Deum sibi ma-
gis necessarium intelligit, sine quo nihil boni se
posse deprehendit. Tunc etiam tristatur, gemit, &
orat pro miseris quas patitur. Tunc tader eum diu-
tius viuere, mortem optat inuenire, vt possit dissol-
ui, & cum Christo esse. Tunc etiam benè aduertit,
perfectam securitatem, & plenam pacem in mundo
non posse constare.

DE TENTATIONIBUS

resistendis.

CAP. XIII.

Quamdiu in mundo viuimus, sine tribulatione
& tentatione esse non possumus. Vnde in Iob
scriptum est. Tentatio est vita hominis super
terram. Ideò vnusquisque sollicitus esse deberet circa
tentationes suas, & vigilare in orationibus, ne
diabolus locum inueniret decipiendi, qui nunquam
dormitat, sed circum quærens quem deuoret. Nemo
tam perfectus est & sanctus, qui non habeat aliquā
do tentationes, & plenè eis carere non possumus.
Sunt tamen tentationes homini sæpe valde viles,
licet molestæ sint & graues, quia in illis homo hu-
miliatur, purgatur, & eruditur. Omnes Sancti per
multas tribulationes & tentationes transierunt &
profecerunt: qui benè tentationes sustinere nequi-
uerunt, reprobi facti sunt, & defecerunt. Non est ali-
quis ordo tam sanctus, nec locus tam secretus, vbi
non sint tentationes, vel aduersitates. Non est homo
securus à tentationibus totaliter, quamdiu vixerit,
quia in nobis est vnde tentamur, ex quo in concu-
piscencia nati sumus. Vna tentatione, seu tribulati-
one recedente, alia superuenit, & semper aliquid ad
patiendum habebimus. Nam bonum felicitatis no-
stræ perdidimus. Multi quærun tentationes fuge-
re, & grauius incidunt in eas. Per solam fugam
non possumus vincere, sed per patientiam, & ve-
ram humilitatem, omnibus hostibus efficiamur for-
tiores. Qui tantummodo exterius declinat, nec radi-
cem euellit, parum proficiet, imo etiam ad eum ten-
tationes redient, & peius sentiet. Paulatim & per
patientiam cum longanimitate, Deo iuuante melius

Grana. Opus spirit.

superabis, quam cum duricia & importunitate pro-
pria. Sæpius accipe consilium in tentatione, & cum
tentato noli duriter agere, sed consolationem inge-
re, sicut tibi optares. Initium omnium malarum
tentationum, inconstantia animi, & parua ad De-
um confidentia: quia sicut naus sine gubernaculo,
hinc inde à fluctibus impellitur, ita homo remissus,
& suum propositum deferens, varie tentatur. Ignis Eccl. 33,
probat ferrum, & tentatio hominem iustum. Nesci-
mus sæpe quid possumus, sed tentatio aperit quid
sumus. Vigilandum est tamen, precipuè circa initio
tentationis, quia tunc facilius hostis vincitur, si osti-
um mentis nullatenus intrare finitur, sed extra li-
men, statim vt pulsauerit, illi obtiatur. Vnde qui-
dam dixit:

Principis obstasera medicina paratur.

Cum mala per longas inualuere moras.

Nam primò occurrit menti simplex cogitatio,
deinde fortis imaginatio, postea delectatio, & mo-
tus prauus, & assensio: sicque paulatim ingreditur
hostis malignus ex toto, dum illi non resistitur in
principio. Et quanto diutius quis ad resistendum
torpuit, tanto in se quotidie debilior fit, & hostis
contra eum potentior. Quidam in principio con-
uersionis suæ grauior tentationes patiuntur, qui-
dam autem in fine, quidam verò quasi per totam vi-
tam suam malè habent. Nonnulli satis leniter ten-
tatur, secundum diuinæ ordinationis sapientiam &
æquitatem, quæ statum & merita hominum pensat,
& cuncta ad electorum suorum salutem præordinat.
Ideò nō debemus desperare quum tentamur, sed eo
feruentius Deum exorare, quatenus nos in omni
tribulatione dignetur adiungere: qui vtiq; secun-
dum dictum Pauli, talem faciet cum tentatione pro-
ueniunt, vt possimus sustinere. Humiliemus ergo ani-
mas nostras sub potenti manu Dei in omni tentati-
one & tribulatione, quia humiles spiritus saluabit
& exaltabit. In tentationibus & tribulationibus
probaturo homo quantum profecit, & ibi maius me-
ritum existit, & virtus melius patescit. Nec magnū
est, si homo deuotus sit & feruidus, quum grauitatē
nō sentit, sed si tempore aduersitatis patienter se su-
stinet, spes magni profectus erit. Quidam à magnis
tentat. onibus custodiuntur, & in parvis quotidianis
sæpe vincuntur, vt humiliati, nunquam de seipsis in
magnis confidant, qui in tam modicis infirmantur.

DE TEMERARIO IUDICIO

vitando.

CAP. XIV.

Ad te ipsum oculos reflecte & aliorum facta
caueas iudicare. In iudicando alios, homo
frustra laborat, sæpius errat, & de facili pec-
cat. Seipsum verò iudicando & discutiendo, sem-
per fructuose laborat. Sicut nobis res cordi est, sic de
ea frequenter iudicamus. Nam verum iudicium,
propter priuatum amorem facilliter, perdimus. Si
Deus semper esset pura intentio nostri desiderij,
non tam facilliter turbaremur pro resistentia sensus
nostri. Sed sæpe aliquid ab intra latet, vel etiam ab
extra concurret, quod nos etiam pariter trahit. Mul-
ti occultè seipfos quarunt in rebus, quas agunt, &
nesciunt. Videntur etiam in bona pace stare, quan-
do res pro eorum velle & sentire fiunt. Si autem
aliter sit, quam cupiunt, citò mouentur, & tristes fi-
unt. Propter diuersitatem sensuum & opinionum,
satis frequenter oriuntur dissensiones inter amicos
& ciues, inter religiosos & deuotos. Antiqua con-
suetudo difficulter relinquitur, & vltra proprium
videre, nemo libenter ducitur. Si rationi tuæ magis
inniteris, vel industria, quam virtuti subiectiua

Iiii

Iesit

Tentationi
in initio resi-
stendum.Quid, lib. 1.
de remed.
amoris.Gratus ad
peccatum.

1. Cor. 10. 13.

Tentationes
profectus.Matt. 7. &
Rom. 2.
Eccl. 3.
Iudicium
peccato ob-
noxium.Matth. 12. &
Luc. 12.

Ier. 13.

Patientia &
humilitate
tentationes
vincuntur.

Iob. 7. 1.

1. Pet. 5.

A tentatio-
ne nemo li-
ber.

Psal. 30.

Iesu Christi, raro & tardè eris homo illuminatus, quia Deus vult nos sibi perfectè subijci, & omnem rationem per inflammatum amorem transcendere.

DE OPERIBUS EX CHARITATE

CAP. XV.

Matt. 13.

1. Cor. 13.
Ex charitate omnia perficiuntur.

Luc 7.
Psal. 2.

Vers charitatis signa
Philip. 2 &
1. Cor. 13.

Psal. 17.
& 24.

PRO nulla remundi, pro nullius hominis dilectione, aliquid malum est faciendum, sed pro utilitate tamen indigentis, opus bonum aliquando intermittendum est, aut etiam pro meliori mutandum. Hoc enim facto, opus bonum non destruitur, sed in melius commutatur. Sine charitate, opus externum nihil prodest, quidquid aut ex charitate agitur, quantumcumque etiam paruum sit, & despectum, totum efficitur fructuosum. Magis siquidem Deus pensat ex quanto quis agit, quam quantum quis facit. Multum facit, qui multum diligit. Multum facit, qui rem bene fecit. Bene facit, qui magis communitati, quam suæ voluntati seruit. Saepè videtur esse charitas, & est magis carnalitas; quia carnalis inclinatio, propria voluntas, spes retributionis, affectus commoditatis, raro abesse volunt. Qui veram & perfectam charitatem habet, in nulla re se ipsum quarit, sed Dei solummodo gloriam in omnibus fieri desiderat. Nulli etiam invidet, quia nullum priuatum gaudium amat, nec in seipso vult gaudere, sed in Deo super omnia bona optat beatificari. Nemini aliquid boni attribuit, sed totaliter ad Deum refert, à quo fontaliter omnia procedunt, in quo finaliter omnes Sancti fruibilibus quiescunt. O qui scintillam haberet veræ charitatis, perfectè omnia terrena sentiret esse plena vanitatis.

DE SUFFERENTIA DEFECTUUM ALIORUM.

CAP. XVI.

Matt. 8 &
Luc. 11.

Matt. 6.

1. Thess. 5. &
Gal. 6.
Defectus proximi patientes ferendi.

Gal. 6.

1. Thess. 5. &
1. Cor. 13.

Virtus in aduersitate cognoscitur.

QUAE homo in se, vel in alijs emendare non valet, debet patienter sustinere, donec Deus aliter ordinet. Cogita, quia fortè sic melius est pro tua probatione & patientia, sine qua non sunt multum ponderanda merita nostra. Debes tamen pro talibus impedimentis supplicare, vt Deus tibi dignetur subuenire, & possis benignè portare. Si quis semel, aut bis admonitus, non acquiescit, noli cum eo contendere, sed totum Deo committe, vt fiat voluntas eius, & honor in omnibus seruis suis, qui scit bene mala in bonum conuerrere. Stude patienti esse in tolerando aliorum defectus, & qualescunque infirmitates, quia & tu multa habes, quæ ab alijs oportet tolerari. Si non potes te talem facere, qualem vis, quomodo poteris alium habere ad tuum beneplacitum? Libenter habemus alios perfectos, & tamen proprios non emendamus defectus. Volumus vt alij strictè corrigantur, & ipsi corrigi nolumus. Displicet larga aliorum licentia, & tamen nobis nolumus negari quod petimus. Alios restringi per statuta volumus, & ipsi nullatenus patimur amplius cohiberi. Sic ergo patet quam raro proximum, sicut nos ipsos pensamus. Si essent omnes perfecti, quid tunc haberemus ab alijs pro Deo pati? Nunc autem Deus sic ordinavit, vt discamus alter alterius onera portare: quia nemo sine defectu, nemo sine onere, nemo sibi sufficiens, nemo sibi satis sapiens: sed oportet nos inuicem portare, inuicem consolari, pariter adiuuare, instruere, & admonere. Quante autem virtutis quisque fuerit, melius patet occasione aduersitatis. Occasiones namque hominem fragilem non faciunt, sed qualis sit, ostendunt.

DE MONASTICA VITA.

CAP. XVII.

OPORTET vt discas te ipsum in multis frangere, Gal. 4. si vis pacem & concordiam cum alijs tenere. Non est parum in monasterijs, vel in congregatione habitare, & ibi sine querela conuersari, & vsque ad mortem fidelis perseverare. Beatus qui, Luc. 16. dem qui ibi bene vixit, & feliciter consummauit. Si vis debite stare & proficere, teneas te tanquam exulem & peregrinum super terram. Oportet te stultum fieri propter Christum, si vis religiosam ducere vitam. Habitus & tonsura modicum conferunt, sed mutatio morum, & integra mortificatio passionum verum faciunt religiosum. Qui aliud querit, quam pure Deum, & animæ suæ salutem, non inueniet nisi tribulationem & dolorem. Non potest etiam diu stare pacificus, qui non nititur esse minimus, & omnibus subiectus. Ad seruendum venisti, non ad regendum, ad patiendum, & laborandum scias te vocatum, non ad ociandum vel fabulandum. Hic ergo probantur homines sicut aurum in fornace. Hic nemo potest stare, nisi ex toto corde se voluerit propter Deum humiliare.

DE EXEMPLIS SANCTORUM PATRUM.

CAP. XVIII.

INTUERE sanctorum Patrum & feruida exempla, in quibus vera perfectio refulgit & religio, & videbis quam modicum sit, & penè nihil quod nos agimus. Heu quid est vita nostra, si illis fuerit comparata? Sancti & amici Christi, Domino seruiuerunt in fame & siti, in frigore & nuditate, in labore & fatigatione, in vigilijs & ieiunijs, in orationibus & sanctis meditationibus, in persecutionibus & opprobrijs multis. O quam multas & graues tribulationes passi sunt Apostoli, Martyres, Confessores, virgines, & reliqui omnes, qui Christi vestigia voluerunt sequi. Nam animas suas in hoc mundo oderunt, vt in æternam vitam eas possiderent. O quam strictam & abdicatam vitam sancti Patres in eremo duxerunt, quam longas & graues tentationes pertulerunt? quam frequenter ab inimico vexati sunt? quæ crebras & feruidas orationes Deo obtulerunt? quæ rigidas abstinencias peregerunt? quam magnum zelum & feruorem ad spirituale profectum habuerunt? quam fortè bellum aduersus edomationem vitiorum gesserunt? quam puram & rectam intentionem ad Deum tenuerunt? Per diem laborabant, & noctibus orationi diuinæ vacabant: quam laborando ab oratione mentali minimè cessarent. Omne tempus vtiliter expendebant, omnis hora ad vacandum Deo brevis videbatur, & præ magna dulcedine contemplationis etiam obliuioni tradebatur necessitas corporalis refectiois. Omnibus diuitijs, dignitatibus, honoribus, amicis & cognatis renuntiabant, nil de mundo habere cupiebant, vix necessaria vitæ sumebant, corpori seruire, etiam in necessitate nolebant. Pauperes igitur erant rebus terrenis, sed diuites valde in gratia & virtutibus. Foris egebant, sed intus gratia & consolatione diuina reficiebantur. Mundo erant alieni, sed Deo proximi ac familiares amici. Sibi ipsis videbantur tanquam nihili, & huic mundo despecti, sed erant in oculis Dei preciosi & electi. In vera humilitate stabant, in simplici obedientia vivebant, in charitate & patientia ambulant, & ideo quotidie in spiritu proficiebant: & magnam apud Deum gratiam obinebant. Dati sunt in exemplum omnibus Religiosis, & plus prouocare nos debent ad bene proficiendum, quam tepidorum numerus ad relaxan-

relaxandum. O quantus feruor omnium Religio-
forum in principio sue sanctae institutionis fuit? O
quanta deuotio orationis, quanta emulatio virtu-
tis? quam magna disciplina viguit, quanta reueren-
tia & obedientia sub regula magistri in omnibus
effloruit? Testantur adhuc vestigia derelicta, quod
verè viri sancti & perfecti fuerunt, qui tam strenuè
militantes mundum suppeditauerunt. Iam magnus
putatur, si quis transgressor non fuerit, si quis quod
accepit cum patientia tolerare potuerit. Ah teporis
& status nostri negligentia, quod tam cito declina-
mus à pristino feruore: & iam tædet vivere præ las-
situdine & tepore. Vtinam in te penitus non dor-
miret profectus virtutum, qui multa sapientis exem-
pla vidisti deuotorum.

DE EXERCITIIS BONI

Religiosi.

CAP. XIX.

Vita boni religiosi omnibus virtutibus pollere
debet, vt sit talis interius, qualis videtur ho-
minibus exterius, & merito multo plus debet
esse intus, quàm quod cernitur foris, quia inspector
noster est Deus, quem summo opere reuereri debe-
mus, vbiunque fuerimus, & tanquam Angeli in
conspetu eius mundi incedere. Omni die renouare
debemus propositum nostrum, & ad feruorem nos
excitare, quasi hodie primum ad conuersionem ve-
nissimus, atque dicere: Adiua me Domine Deus
meus in bono proposito & sancto seruitio tuo, & da
mihî nunc hodie perfectè incipere, quia nihil est
quod hæcenus feci: Secundum propositum no-
strum, cuius profectus nostri: & multa diligentia
opus est bene perficere volenti, quia si fortiter pro-
ponens sæpe deficit, quid illi qui rarò, aut minus fi-
xè aliquid proponit? Varijs tamen modis contin-
git desertio propositi nostri, & levis omisio exerci-
tiorum vix sine aliquo dispendio transit. Iustorum
propositum in gratia Dei potius, quàm in propria
sapientia pendet, in quo & temper confidunt quic-
quid arripunt. Nam homo proponit sed Deus dis-
ponit, nec est in homine via eius. Si pietatis causa
aut fraternæ utilitatis proposito quandoque con-
suetum omittitur exercitium, facile postea poterit
recuperari. Si autem tædio animi aut negligentia
faciliter relinquitur, satis culpabile est & nocuum
sentietur. Conemur quantum possumus: adhuc le-
uiter deficiemus in multis. Sæpe tamè aliquid certi
proponendū est, contra illa præcipue, quæ amplius nos
impediunt. Exteriora nostra & interiora pariter nobis
scrutanda sunt & ordinanda, quæ vtraque expedi-
unt ad profectum. Si non continuè te vales collige-
re, saltem colligas interdum, & ad minus semel in
die, mane videlicet aut vespere. Manè propone, ve-
spere discute mores tuos, qualis hodie fuisti in ver-
bo, opere & cogitatione: quia in his sæpius forficari
Deum offendisti & proximum. Accingere sicut
vir contra diabolicas nequitias, frena gulam, &
omnem carnis inclinationem facilius frenabis.
Nunquam sis ex toto otiosus: sed aut legens, aut
scribens, aut orans, aut meditans, aut aliquid utili-
tatis pro communi laborans. Corporalia exercitia
discretè sunt agenda, nec omnibus æqualiter assu-
menda. Quæ communia non sunt foris ostendenda.
Nam in secreto tutius exercentur priuata. Cauen-
dum tamen ne piger sis ad communia, & ad singu-
laria promptior, sed expleis integrè & fideliter de-
bitis, & iniunctis, si iam vltra vacat, redde te tibi pro-
ut deuotio tua desiderat. Non possunt omnes ha-
bere vnum exercitium, sed aliud isti, aliud illi
magis deseruit. Etiam pro temporum congruentia
diuersa placent exercitia, quia alia in festis, alia in

Granat. Opusc. spiritual.

feriatis magis sapiunt diebus. Alijs indigemus tem-
pore tentationis, & alijs tempore pacis & quietis.
Alia quum tristamur libet cogitare, & alia quum
lati in Domino fuerimus. Circa principalia festa re-
nouanda sunt bona exercitia, & sanctorum suffra-
gia feruentius implorando. De festo in festum pro-
ponere debemus, quasi tunc de hoc seculo migratu-
ri simus, & ad æternum festum peruenturi. Ideoque
solicite nos preparare debemus in deuotis tempori-
bus & deuotius contemplantur, atque omnem obseruan-
tiam strictius custodire, tanquam in breui premium
laboris nostri à Deo percepturi. Etsi dilatum fuit
credamus nos minus bene preparatos atque indig-
nos tantæ adhuc gloriæ, quæ reuelabitur in nobis
tempore præfinito, & studeamus nos melius ad exi-
tum preparare. *Beatus seruus* (ait Euangelista Lu-
cas) *quem cum venerit Dominus, inuenerit vigilantem.*
Amen dico vobis, super omnia bona sua constituet

Rom. 8.

Luc. 12 &
Matt. 24.

DE AMORE SOLITUDINIS

O silentij.

CAP. XX.

Quare aptum tempus vacandi tibi & de be-
neficijs Dei frequenter cogita. Relinque curi-
osa. Tales perlege materias, quæ compuncti-
onem magis præstant quàm occupationem. Sita
subtraheris à superfluis loquutionibus, & otiosis
circuitionibus, nec non à nouitatibus & rumoribus
audiendis, inuenies tempus sufficiens & aptum pro
bonis meditationibus intendendis. Maxime sanctorum
humana consortia, vbi poterant vitabant, & Deo in
secreto vivere eligebant. Dixit quidam: Quoties in-
ter homines fui, minor homo redij. Hoc quippe sæ-
pius experimur, quando diu confabulamur. Facili-
us est omnino tacere, quàm verbo non excedere. Faci-
lius est domi latere, quàm foris se posse sufficien-
ter custodire. Qui igitur intendit ad interiora &
spiritualia peruenire, oportet eum cum Iesu à turba
declinare. Nemo securè apparet, nisi qui libenter
latet. Nemo securè præest, nisi qui libenter subest.
Nemo securè præcipit, nisi qui libenter obedi-
re dicit. Nemo securè gaudet, nisi qui bonæ conscientie
testimonium habet. Nemo securè loquitur, nisi qui
libenter tacet. Semper tamen sanctorum securitas
plena timoris Dei exitit. Nec eo minus solliciti &
humiles in se fuerunt, quia magnis virtutibus &
gratia emicuerunt. Prætorum autem securitas ex
superbia, & præsumptione oritur, & in fine in de-
ceptionem sui vertitur. Nunquam promittas tibi se-
curitatem in hac vita, quamuis bonus videaris ce-
nobita, aut deuotus eremita. Sæpe meliores in æsti-
matione hominum, grauius periclitati sunt propter
suam nimiam confidentiam. Vnde multis utilius
est, vt non penitus tentationibus careant: sed sapientius
impugnentur, ne nimium securi sint, ne forte in su-
perbiam eleuentur, nec etiam ad exteriores conso-
lationes licentius declinent. O qui nunquam tran-
sitoriam lætitiā quæreret: qui nunquam cum trifido
se occuparet, quàm bonam conscientiam serua-
ret. O qui omnem vanam sollicitudinem amputaret
& duntaxat salutaria ac diuina cogitaret, & totam
spem suam in Deo constitueret, quàm magnam pa-
cem & quietem possideret. Nemo dignus est celesti
consolatione, nisi diligenter se exercuerit in sancta
compunctione. Si vis corde tenus compungi intra
cubile tuum, & excludere tumultus mundi, sicut scri-
ptum est. *In cubilibus vestris compungimini.* In cella
inuenies quod foris sapius amittes. Cella continua-
ta dulcescit, & malè custodita tedium generat. Si
in principio conuersionis tuæ bene eam incolueris
& custodieris, erit tibi postea dilecta amica & gra-
uiss.

Luc. 12 &
Matt. 24.Heb. 11.
Seneca
epist. 7.Matt. 4.
Eccl. 3.Sanctorum
securitas est
timore &
prætorum
cum præsum-
ptione.

Psalm. 4.

Psal. 5.

2. Cor. 7.

Prov. 14.

Eccle. 1.

Eccle. 1.

Eccle. 1.

Psal. 122.

Matt. 6.

Prov. 19.

Gal. 1.

Psal. 76.

Jud. 2. & 20.
item 2. Reg.
13.

uissimum solatium. In silentio & quiete proficit anima deuota; & discit abscondita scripturatum. Ibi inuenit fluentia lachrymarum, quibus singulis noctibus se lauet & mundet, & Conditori tuo tanto familiarior fiat, quanto longius ab omni seculari tumultu degit. Qui ergo se abstrahit à notis & amicis, appropinquabit illi Deus cum Angelis sanctis. Melius est latere, & sui curam agere, quam se neglecto signa facere. Laudabile est homini religio foras ire, fugere videri, nolle etiam homines videre. Quid vis videre, quod non licet habere? Transiit mundus & concupiscentia eius. Trahunt desideria sensualitatis ad spaciandum: sed quum hora transierit, quid nisi gravitatem conscientiae & cordis dispersionem reportas? Latus exitus tristis saepe reditum parit, & lesta vigilia serotina, triste mane facit: Sic omne carnale gaudium blandè intrat, sed in fine mordet & peremit. Quid potes alibi videre quod hic non vides. Ecce coelum & terram, & omnia elementa: nam ex istis omnia facta. Quid potes alicubi videre, quod diu potest sub sole permanere? Credis te forsan satiari, sed non poteris pertingere. Si cuncta videres praesentia, quid essent nisi vana? Leua oculos tuos ad Deum in excelsis, & ora pro peccatis tuis & negligentijs. Dimitte vana vanis: tu autem intende illis, quae tibi praecepit Deus. Claude super te ostium tuum, & voca ad te Iesum dilectum tuum. Mane cum eo in cella, quia non inuenies alibi tantam pacem. Si non exisses, nec quicquam de rumoribus audisses, melius in bona pace permansisses: ex quo noua delectat aliquando audire, oportet exinde turbationem cordis tolerare.

DE COMPUNCTIONE CORDIS.

CAP. XXI.

SI vis aliquid proficere conferua te in timore Dei, & noli ellē nimis liber: sed sub disciplina cohibe omnes sensus tuos, nec inepta te tradas latitiae. Da te ad cordis compunctionem & inuenies deuotionem. Compunctio multa bona repetit, quae dissolutio cito perdere consuevit. Mirum est quod homo possit vnuquam perfecte latari in hac vita, qui suum exilium & tam multa pericula animae suae considerat & pensat. Propter leuitatem cordis & negligentiam defectuum nostrorum non sentimus animae nostrae dolores: sed saepe vanè ridemus, quando merito flere deberemus. Non est vera libertas nec bona latitiae, nisi in timore Dei cum bona conscientia. Felix qui abicere potest omne impedimentum distractionis: & ad vniōnem se redigere sanctae compunctionis. Felix qui à se abdicat, quicquid conscientiam suam maculare potest vel grauare. Certa viriliter, consuetudo consuetudine vincitur. Si tu scis homines dimittere facere sua, ipsi te dimittent tua facere. Non attrahas tibi rem aliorum, nec te implices causis maiorum. Habe semper oculum super te primum & admoneas te ipsum specialiter praeter omnibus tibi dilectis. Si non habes fauorem hominum, noli ex hoc tristari, sed hoc sit tibi graue, quia non habes te satis benè & circumspicte sicut deceret Dei seruum, & deuotum Religiosum conuersari. Vtilius est sepe & securius quod homo non habeat multas consolationes in hac vita, secundum carnem praecipue: tamen quod diuinas non habemus aut rarius sentimus, nos in culpa sumus, quia compunctionem cordis non querimus, nec vanas & externas consolationes omnino abicimus. Cognosce te indignum diuina consolatione, sed magis dignum multa tribulatione. Quando homo perfecte est compunctus, tunc grauis & amarus est ei totus mundus. Bonus homo suffi-

entem inuenit materiam dolendi & flendi. Siue enim se considerat, siue de proximo pensat, scit quod nemo sine tribulatione hic vivit. Et quanto strictius sese considerat, tanto amplius dolet. Materiae iustis doloris & internae compunctionis sunt peccata & vitia nostra, quibus ita inuoluti iacemus, ut raro coelestia contemplari valeamus. Si frequentius de morte tua, quam de longitudine vitae tuae cogitares, non dubium quin feruentius te emendares. Si etiam futuras inferni, siue purgatorii penas cordialiter perpenderes, credo quod libenter laborem & dolorem sustineres & nihil rigoris formidares. Sed quia ad cor ista non transeunt, & blandimenta adhuc amamus: ideo frigidi & valde pigri remanemus: saepe est inopia spiritus, unde tam leuiter conqueritur miserum corpus. Ora igitur humiliter ad Dominum, ut det tibi compunctionis spiritum, & dic cum Propheta: *Cibame Domine pane lachrymarum, & potum da mihi in lachrymis in mensura.*

DE CONSIDERATIONE HUMANA MISERIAE.

CAP. XXII.

Miser es vbicumque fueris, & quocumque te verteris nisi ad Deum te conueras. Qui turbaris, quia non succedit tibi sicut vis & desideras? Quis est, qui habet omnia secundum suam voluntatem? Nec ego, nec tu, nec aliquis hominum super terram. Nemo est in mundo sine aliqua tribulatione vel angustia, quamuis Rex sit vel Papa. Quis est qui melius habet; vtique qui pro Deo aliquid pati valet. Dicunt multi imbecilles & infirmi; Ecce, quam bonam vitam ille homo habet, quam diues, quam potens, quam excelsus, quam magnus, quam pulcher? Sed attende ad coelestia bona, & videbis quod omnia ista temporalia nulla sunt, sed valde incerta & magis grauantia, quia nunquam sine solitudine & timore possidentur. Non est hominis felicitas habere temporalia ad abundantiam sed sufficit ei mediocritas. Verè miseria est viuere super terram. Quanto homo voluerit esse spiritualior, tanto praesens vita sit ei amarior: quia sentit melius, & videt clarius humanae corruptionis defectus. Nam comedere, bibere, vigilare, dormire, quiescere, laborare & ceteris necessitatibus naturae subiacere, verè magna miseria est, & afflictio homini deuoto, qui libenter esset absolutus, & liber ab omni peccato. Valdè enim grauat interior homo necessitatibus corporalibus in hoc mundo. Vnde Propheta deuotè rogat, quatenus liber ab istis esse valeat, dicens: *De necessitatibus meis erue me Domine.* Sed vix, non cognoscentibus suam miseriam, & amplius vix illis, qui diligunt hanc miseriam & corruptibilem vitam. Nam in tantum quidem hanc amplectuntur, licet etiam vix necessaria laborando aut mendicando habeant: ut si hic possent semper viuere, de regno Dei nihil curarent. O infanti & infideles corde, qui tam profunde in terris iacent, ut nil, nisi carnalia sapiant: sed miseri adhuc in fine grauiter sentient, quam vilè & nihilum erat quod amauerunt. Sancti autem Dei & omnes deuoti amici Christi non attenderunt, quae carni placuerunt, nec quae in hoc tempore floruerunt: sed tota spes eorum & intentio ad aeterna bona anhelabat, ferebatur totum desiderium eorum ad summa & inuisibilia, non amore visibilibus traherentur ad infima. Noli frater amittere confidentiam proficiendi ad spiritualia, adhuc habes tempus & horam. Quare vis procrastinare propositum tuum? Surge & in instanti incipe & dic. Nunc tempus est faciendi, nunc tempus est pugnandi, nunc tempus aptum est emendandi. Quan-

Psal. 36.

Rom. 7.
Gen. 3.
2. Cor. 5.Gen. 6. & 8.
2. Mach. 9.

Quando male habes & tribularis, tunc tempus est promerendi. Oportet transire per ignem & aquam antequam venias in refrigerium: nisi tibi vim feceris vitium non superabis: quam diu istud fragile corpus gerimus, sine peccato esse non possumus, nec sine radio & dolore vivere. Libenter haberemus ab omni miseria quietem, sed quia per peccatum perdidimus innocentiam, amissimus etiam veram beatitudinem. Ideo oportet nos tenere patientiam, & Dei expectare misericordiam, donec transeat iniquitas hæc, & mortalitas absorbeat a vita. O quanta fragilitas humana, quæ semper prona est ad vitia! Hodie confiteris peccata tua, & cras iterum perpetras confessa. Nunc proponis cauere, & post horam agis, quasi nihil proposuisses. Merito ergo nos ipsos humiliare possumus, nec unquam aliquid magni de nobis sentire: quia tam fragiles & instabiles sumus. Cito etiam potest perdi per negligentiam, quod multo labore vix tandem acquisitum est per gratiam, quid fiet de nobis adhuc in fine, qui tepescimus tam manè? Vex nobis si sic volumus declinare ad quietem, quali iam pax sit & securitas, qui necdum appareat vestigium veræ sanctitatis in nostra conversatione. Bene opus esset quod adhuc iterum institeremur, tanquam boni novitij ad mores optimos, si forte spes esset de aliqua futura emendatione & maiori spiritali profectu.

DE MEDITATIONE MORTIS.

CAP. XXIII.

Iob. 9. &
14. item
Luc. 12. &
Hebr. 9.

Matt. 25.

Luc. 12.

Sap. 4.

Matth. 24.
& 25.Annos con-
uersionis plo-
rique nume-
rant sed pau-
ci emendati
sunt.
Eccl. 7.Heb. 9.
Luc. 21.Matt. 24. &
Luc. 12.

Eccl. 41.

Esa. 30. & 31.
item H. 17.
& 48.

Valde cito erit vita tua transacta: Vide igitur quomodo te habeas, hodie homo est, & cras non comparet. Quum autem sublatu fuerit ab oculis, cito etiam transiit a mente. O hebetudo & duritia cordis humani, quod solum præsentia moditatur & futura non magis præuidet. Sic te in omni facto & cogitatu debere tenere, quasi statim esses mortuus. Si bonam conscientiam haberes, non multum mortem timeres. Melius esset peccata cauere, quam mortem fugere.

Si hodie non es paratus, quomodo cras eris? cras est dies incerta, & qui scis an crastinum habebis? Quid prodest diu vivere, quando tam parum emendatur? Ah longa vita non semper emendat, sed sæpe culpam magis auget. Vtinam per vnam diem bene essemus conuersati in hoc mundo. Multi annos computant conuersionis, sed sæpe paruus est fructus emendationis. Si formidolosum est mori: forsitan periculosius est diutius vivere. Beatus, qui horam mortis suæ semper ante oculos habet, & ad moriendum se quotidie disponit. Si vidisti aliquando hominem mori, cogita, quia & tu per eandem viam transibis: Quum manè fuerit, puta te ad vesperum non peruenturum. Vespere autem facto, manè non audeas tibi polliceri. Semper ergo paratus esto, & taliter vive, vt nunquam te imparatum mors inueniat. Multi subito & improvisè moriuntur. Nam hora, qua non puratur, filius hominis venturus est. Quando illa extrema hora venerit, multum aliter sentire incipies de tota vita tua præterita, & valde dolebis, quod tam negligens & remissus fuisti. O quam felix & prudens qui talis nunc nititur esse in vita, qualis optat inueniri in morte. Dabit namque magnam confidentiam feliciter moriendi perfectus contemptus mundi, feruens desiderium in virtutibus proficiendi, amor disciplina, labor penitentiæ, promptitudo obedientiæ, abnegatio sui, & supportatio cuiuslibet aduersitatis pro amore Christi. Multa bona potes operari dum sanus es, sed infirmus, nescis quid poteris. Pauci ex infirmitate emendantur sic, & qui multum peregrinantur, raro sanctificantur. Noli confidere super amicos & pro-

Granat. Opusc. spirit.

ximos, nec in futuris salutem tuam differas, quia futurum citius obliuiscuntur tui homines, quam existimas. Melius est nunc tempestiuè providere, & aliquid boni præmittere, quam super aliorum auxilio sperare. Si non es pro te ipso sollicitus modo, quis erit pro te sollicitus in futuro? Nunc tempus est valde pretiosum: sed pro dolor, quod hoc inutilius expendis, in quo promereri vales, vnde æternaliter viuas. Veniet, quando vnum diem seu horam pro emendatione desiderabis, & nescis, an impetrabis. Eia charissime, de quanto periculo te poteris liberare? de quam magno timore eripere? si modo semper timoratus fueris, & de morte suspectus. Stude nunc taliter vivere, vt in hora mortis valeas potius gaudere, quam timere. Disce nunc mori mundo, vt tunc incipias vivere cum Christo. Disce nunc omnia contemnere, vt tunc possis liberè ad Christum pergere. Castiga nunc corpus tuum per penitentiam vt tunc valeas certam habere confidentiam. Ah stulte, quid cogitas te diu victurum, quum nullum diem habeas hic securum? Quam multi decepti sunt & insperatè de corpore extracti. Quoties audisti à dicentibus: quia ille gladio cecidit, ille submersus est, ille ab alto ruens cernicem fregit, ille manducando obrigit, ille ludendo finem fecit, alius igne, alius ferro, alius peste, & alius latrocinio periit: & sic omnium finis mors est, & vita hominum tanquam vmbra subito pertranlit. Quis memorabitur tui post mortem, & quis orabit pro te? Age age nunc charissime, quicquid agere potes, quia nescis quando ex hac vita discedes, nescis etiam quid tibi post mortem sequetur. Dum tempus habes, congrega tibi diuitias immortales. Præter salutem tuam nihil cogites, solum quæ Dei sunt cures. Fac nunc tibi amicos venerando Dei sanctos, & eorum actus imitando, vt quum defeceris in hac vita, illi te recipiant in æterna tabernacula. Serua te tanquam peregrinum & hospitem super terram, ad quem nihil spectat de mundi negotijs. Serua cor liberum, & ad Deum sursum erectum, quia non habes hic manentem ciuitatem. Illuc preces & gemitus quotidianos cum lachrymis dirige, vt spiritus tuus mereatur post mortem ad Dominum feliciter transire. Amen.

DE IUDICIO ET POENIS
peccatorum.

CAP. XXIV.

In omnibus rebus respice finem, & qualiter ante districtum iudicem stabis, cui nihil est occultum, qui muneribus non placatur, nec excusationes recipit, sed quod iustum est, iudicabit. O miserrime & insipiens peccator, quid respondebis Deo, omnia mala tua scienti, qui interdum formidas vultum hominis irati? Vt quid non præuides tibi in die iudicii, quando nemo poterit per alium excusari vel defendi, sed vnusquisque sufficiens onus erit sibi ipsi? Nunc labor tuus est fructuosus, fletus acceptabilis, gemitus exaudibilis, dolor satistratorius & purgatiuus. Habet magnum & salubre purgatorium patiens homo, qui suscipiens iniurias plus dolet de alterius malitia, quam de sua iniuria, qui pro contrariantibus sibi libenter orat, & ex corde culpas indulget: qui veniam ab alijs petere non retardat, qui facilius miseretur quam irascitur, qui sibi ipsi violentiam frequenter facit, & carnem suam omnino spiritui subiugare conatur. Melius est modo purgare peccata, & vitia refecare, quam in futuro purganda reseruare. Vex nos ipsos decipimus per inordinatum amorem, quem ad carnem habemus. Quid aliud ille ignis denotabit, nisi peccata tua? Quanto amplius tibi ipsi nunc parcis, & carnem

Iiii 3

sequeris,

sequeris, tanto durius postea lues, & maiorem materiam comburendi referuas. In quibus homo peccatit, in illis gravior punietur. Ibi acediosi ardentibus stimulis pungentur, & gulosi ingenti fame ac siti cruciabuntur. Ibi luxuriosi, & voluptatum amatores ardenti pice, & foetido sulphure perfundentur. Et sicut furiosi canes præ dolore inuidiosi vlu labunt. Nullum vitium erit, quod suum proprium cruciatum non habeat. Ibi superbi omni confusione replebuntur, & avari miserrima egestate ardebunt. Ibi erit una hora grauior in pena, quam hic centum anni in amarissima poenitentia. Ibi nulla requies est, & nulla consolatio damnatis. Hic tamē interdum cessatur à laboribus, atque amicorum fruitur solatijs. Esto modo sollicitus & dolens pro peccatis tuis, ut in die iudicij sis securus cum beatis.

Iob. 4. & 41. Tunc enim iusti stabunt in magna constantia aduersus eos qui se angustiauerunt & deprefferunt. Tunc stabit ad iudicandum, qui modo se subiecit humiliter iudicij hominum. Tunc magnam fiduciam habebit pauper & humilis & pauebit vndique superbos. Tunc videbitur sapiens in hoc mundo fuisse, qui pro Christo didicit stultus & despectus esse.

Psal. 106. 2. Cor. 4. Tunc placebit omnis tribulatio patienter perpessa, & omnis iniquitas oppellabit os suum. Tunc gaudebit omnis deuotus, & increbit omnis irreligiosus. Tunc plus exultabit caro afflicta, quam si in delictijs fuisset semper enutrita. Tunc splendebit habitus vilis & obtenebrescet vestis subtilis. Tunc plus laudabitur pauper culum domicilium, quam nunc deauratum palatium. Tunc plus iuuabit constans patientia, quam omnis mundi potentia. Tunc amplius exaltabitur simplex obedientia, quam omnis secularis astutia. Tunc plus letificabit pura & bona conscientia, quam docta philosophia. Tunc ponderosior erit contemptus diuitiarum, quam totus thesaurus terrigenarum. Tunc magis consolaberis super deuota oratione, quam super delicata comestione. Tunc potius gaudebis de seruato silentio, quam de longa fabulatione. Tunc plus valebunt sancta opera, quam multa pulchra verba. Tunc plus placebit stricta vita & ardua poenitentia, quam omnis delectatio terrena. Disce nunc in modico pati: ut tunc à grauioribus valeas liberari. Hic primò proba quid possis pati postea. Si nunc tam parum non vales sustinere, quomodo poteris tunc eterna tormenta sustinere? Si modò modica passio tam impatientem efficit, quid gehenna tunc faciet? Ecce verè non potes duo gaudia habere: delectari hic in mudo, & postea regnare in cælo cum Christo. Si vsque in hodiernum diem semper in honoribus & voluptatibus vixisses, quid totum tibi profuisset, si iam in instanti mori contingeret? Omnia ergo vanitas, præter amare Deum, & illi soli seruire. Qui enim Deum ex toto corde amat, nec mortem, nec supplicium, nec iudicium, nec infernum metuit: quia perfectus amor securum accessum ad Deum facit. Quem autem adhuc peccare delectat non mirum, si mortem, & iudicium timeat. Bonum tamen est, ut si necdum amor à malo te reuocat: saltem timor gehennalis coerceat. Qui verè timorem Dei ponit, diu stare in bono non valebit, sed diaboli laqueos citius incurret.

DE FERVENTI EMENDATIONE
ne totius vita nostra.

CAP. XXV.

2. Tim. 4.

Esto vigilans & diligens in Dei seruitio, & cogita frequenter, ad quid venisti, & cur seculum reliquisti. Nonne ut Deo viueres & spiritalis homo fieres? Igitur ad profectum ferueas,

quia mercedem laborum tuorum in breui recipies, nec erit tunc amplius timor aut dolor in finibus tuis. Modicum nunc laborabis, & magnam requiem, imò perpetuam lætitiā inuenies. Si tu permanens fidelis & feruidus in agendo, Deus proculdubio erit fidelis, & locuples in retributo. Spem bonam retinere debes, quod ad palmam peruenies, sed securitatem capere non oportet, ne torpeas aut elatus fias. Quum enim quidam anxius inter metum & spem frequenter fluctuaret, & quadam vice merore confectus in Ecclesia ante quoddam altare se in oratione prostrauisset, hæc inter se renouit dicens. O si scirem quod adhuc perseveraturus essem, statimque audiuit intus diuinum responsum. Quid, si hoc scires, facere velles? Fac nunc quod tunc facere velles, & bene securus eris. Moxque consolatus & confortatus diuina se commisit voluntati, & cessauit anxia fluctuatio, noluitque curiosè intelligere ut sciret, quæ sibi essent futura, sed magis studuit inquirere, quæ esset voluntas Dei beneplacens & perfecta ad omne opus bonum inchoandum & perficiendum. Spera in Domino & fac bonitatem, ait Propheta, & inhabitabis terram, & pasceris in diuitijs eius. Vnum est quod multos ad profectum & feruentem emendationem retrahit, horror difficultatis, seu labor certaminis. Enimuerò illi maxime præ alijs in virtutibus proficiunt, qui ea, quæ sibi magis grauiā & contraria sunt viribus vincere nituntur. Nam ibi homo plus proficit, & gratiam meretur ampliorem, ubi magis seipsum vincit, & in spiritu mortificat. Sed non omnes habent æquè multum ad vincendum & moriendum. Diligens tamen amulatur valentior. Dicit ad profectum etiam si plures habeat passiones, quam alius bene morigeratus, minus tamen feruens ad virtutes. Duo tamen specialiter ad magnā emendationem iuuant, videlicet subtrahere se violentè ad quod natura vitiose inclinat, & feruentè instare pro bono quo amplius quis indiget. Illa etiam studeas magis cauere & vincere, quæ tibi frequentius in alijs displicent. Vbi que profectum tuum capis, vt si bona exempla videas, vel audias ad imitandū accendaris. Si quid autem reprehensibile consideraueris, caue ne idem facias, aut si aliquando fecisti, citius emendare te studeas. Sicut oculus tuus alios considerat, sic vicissim ab alijs notaris. Quam iucundum & dulce est videre feruidos & deuotos fratres, bene morigeratos & disciplinatos? quam triste est & graue videre inordinatè ambulantes qui ea, ad quæ vocati sunt, non exercent. Quam notuum est negligere vocationis suæ propositum, & ad non commissa sensum inclinare, memor esto arrepti propositi & imaginem tibi propone crucifixi. Bene verècundari potes, inspecta vita Iesu Christi: quia necdum magis illo te conformare studuisti: licet diu in vita Dei fuisti. Religiosus qui se intente & deuote in sanctissima vita & passione Domini exercet, omnia vilia & necessaria sibi abundanter ibi inueniet: nec opus est, ut extra Iesum aliquid melius querat. O si Iesus crucifixus in cor nostrum veniret, quam citò & sufficienter docti essemus? Religiosus feruidus omnia bene portat & capit quæ illi iubentur: Religiosus negligens & tepidus habet tribulationem super tribulationem, & ex omni parte patitur angustiam: quia interiori consolatione caret, & exteriori querere prohibetur. Religiosus extra disciplinam viuens graui ruinæ patet. Qui laxiora quarit & remissiora, semper in angustijs erit: quia aut reliquum ipsi displicebit. Quomodo faciunt tamen multi alij Religiosi qui satis arctati sunt sub disciplina claustrali: Raro exeunt, abstractè viuunt, pauperrimè comedunt, grossè

grosse vestiuntur, multum laborant, parum loquuntur, diu vigilant, manē surgunt, orationes prolongant, frequenter legunt, & se in omni disciplina custodiunt. Attende Carthusienses, Cistercienses, & diuersæ religionis monachos ac moniales, qualiter omni nocte ad psallendum Domino assurgunt. Et ideo turpe est, vt tu deberes in tam sancto opere pigritare, vbi tanta multitudo religiosorum incipit Deo iubilare. O si nihil aliud faciendum incumberet, nisi Dominum Deum nostrum, toto corde & ore laudare? O si nunquam indigeres comedere, nec bibere, nec dormire, sed semper posses Deum laudare, & solummodo spiritualibus studiis vacare: tunc multo felicius esses, quam modò, cum carni, ex quacunque necessitate seruis. Vtinam non essent istæ necessitates, sed solummodo spirituales animæ refectioes, quas heu satis rarò degustamus. Quando homo ad hoc peruenit, quod de nulla creatura consolationē suam querit, tunc ei Deus primò perfecte sapere incipit, tunc etiam bene contentus de omni euentu reum erit, tunc nec pro magno latabitur, nec pro modico contristabitur, sed ponet se integre & fiduciali-

ter in Deo, qui est omnia in omnibus, cui nihil vti- que perit nec moritur, sed omnia ei viuunt, & ad nu- tum eius incunctanter deseruiunt. Memento sem- per finis, & quia perditum non redit tempus. Sine sollicitudine & diligentia nunquam acquies virtutes. Si incipis tepescere, incipies malè habere. Si autem dederis te ad feruorem, inuenies magnam pacem, & senties leuiorem laborem propter Dei gratiam & virtutis amorem. Homo feruidus & diligens, ad omnia est paratus. Maior labor est resistere vitij & passionibus, quam corporalibus insudare laboribus. Qui paruos non vitat defectus paulatim labitur ad maiores. Gaudebis semper vespere, si diem expendas fructuosè. Vigila super te ipsum, excita te ipsum, admone te ipsum, & quicquid de alijs fit, non negligas te ipsum. Tantum proficies, quantum tibi ipsi vim intuleris.

¶ (c) 30

Rom. 11, &
1. Cor. 3, 12.
& 15.

Eccl. 7.
Apoc. 3.

Eccl. 19.

Matt. 11.

VEN. VIRI
THOMAE A KEMPIS,
DE IMITATIONE CHRISTI,
LIBER SECVNDVS,

Admonitiones continens ad interna trahentes.

DE INTERNA CONVERSIONE.

CAPVT I.

Luc. 17.
Ioc. 1.

EGNUM Dei intra vos est, dicit Dominus: Conuertere ex toto corde tuo ad Dominum, & relinque hunc miserum mundum: & inueniet anima tua requiem. Dilce exteriora contemne, & ad interiora te dare, & videbis regnum Dei in te venire. Est enim regnum Dei pax & gaudium in Spiritu sancto, quod non datur impijs: veniet ad te Christus ostendens tibi consolationem suam, si dignam illi ab intus paraueris mansionem. Omnis gloria eius & decor ab intra est, & ibi complacet sibi. Frequens illi visitatio cum homine interno, dulcis fermocinatio, grata consolatio, multa pax, familiaritas stupenda nimis. Eia anima fidelis prepara huic sponso cor tuum, quatenus ad te venire, & in te habitare dignetur. Sic enim dicit: *qui diligit me se ipsum meum seruabit, & ad eum veniunt, & mansionem apud eum faciemus.* Da ergo Christo locum, & ceteris omnibus nega introitum. Cum Christum habueris, diues es, & sufficit tibi: Ipse erit procurator tuus & fidelis procurator in omnibus: vt non sit opus tibi in hominibus sperare. Homines enim citò mutantur, & deficiunt velociter, Christus autem manet in æternum, & astat vique in finem firmiter. Non est magna fiducia ponenda in homine fragili & mortali, etiam si vilis sit & dilectus: neque tristitia multa capienda ex hoc si interdum aduersetur & contradicat. Qui hodie tecum sunt eras contrariari possunt, & è conuerso sapè, vt astra vertuntur. Pone totam fiduciam tuam in Domino, & sit ipse timor tuus & amor tuus. Ipse pro te respondebit, & faciet bene, sicut optimum fuerit. Non ha-

bes hic manentem ciuitatem: & vbi cumque fueris, extraneus es & peregrinus, nec requiem aliquando habebis, nisi Christo intime fueris vnitus. Quid hic circumspecis, quum iste non sit locus tuæ requietionis. In celestibus debet esse habitatio tua, & sicut in transitu cuncta terrena sunt aspicienda, vt transeant omnia, & tu cum eis pariter. Vide vt non inhæreas, ne capiaris & pereas. Apud altissimum sit cogitatio tua & deprecatio tua ad Christum sine intermissione dirigatur. Si nescis alta speculati & celestia, requiesce in passione Christi, & in sacris vulneribus eius libenter habita. Si enim ad vulnera & pretiosa stigmata Iesu deuotè confugis, magnam in tribulatione confortationem senties, nec multum curabis hominum despectiones, faciliterque verba detrahentium perferes, Christus fuit etiam in mundo ab hominibus despectus, & in maxima necessitate à notis & amicis inter opprobria derelictus. Christus pati voluit, & despici, & tu audes de aliquo conquiri? Christus habuit aduersarios & obloquentes, & tu vis omnes habere amicos & benedictores? Vnde coronabitur patientia tua, si nihil aduersitatis occurrerit? Si nihil contrarium vis pati, quomodo eris amicus Christi? Sustine tecum Christo, & pro Christo, si vis regnare cum Christo. Si semel perfectè introiisses in interiora Iesu, & modicum de ardenti eius amore sapuisses, tunc de proprio commodo vel incommodo nihil curares, sed magis de opprobrio illato gauderes, quia amor Iesu, facit hominem se ipsum contemnere. Amator Iesu & verus internus & liber ab affectionibus inordinatis, potest se ad Deum libere conuertere, & eleuare se supra seipsum

Phil. 5.

Sap. 9.

Matt. 11.
26, &
Ioan. 15.

1. Tim. 2.

Aduentus
Dei in mon-
tem.
Ioan. 14.

Ioan. 12.
Hier. 17.

1. Pet. 5.

Heb. 12.